

Geo-informatie Ethiek

Stel, u werkt aan een project waarin u voor een provincie een advies moet uitbrengen over de locatiekeuze van een nieuw industrieterrein. Voor het opstellen van dat advies is een stevige ruimtelijke analyse nodig, waarbij u geo-informatie van verschillende (externe) bronnen gebruikt. Op basis van uw advies zal een definitief besluit worden genomen. Tijdens de analyse blijkt dat de gegevens voor een deel niet kloppen en dat belangrijke gegevens zelfs helemaal niet beschikbaar zijn. De tijdsdruk is hoog en het is duidelijk dat u voor de deadline de gegevens niet meer op orde krijgt. Wat doet u?

- 1) U geeft de opdracht terug aan de provincie met de mededeling dat de analyse helaas niet mogelijk is.
- 2) U voert de analyse uit met de deels onjuiste en deels ontbrekende gegevens en geeft de onzekerheden weer in uw advies of
- 3) U voert de analyse uit en schrijft een mooi advies voor de provincie waarin u geen melding maakt van de problemen met de gegevens.

Ik denk dat de meesten van u voor optie 2 zullen kiezen; de analyse uitvoeren en ook de onzekerheden aangeven. Maar het verhaal gaat verder. De opdrachtgever van de provincie heeft een hekel aan onzekerheden en vraagt u om de bewuste passage uit het rapport te halen. Wat doet u nu? Zegt u:

- 1) geen probleem, de klant is koning en ik haal met alle plezier de nuancering uit het rapport. Of zegt u:
- 2) nee, dat kan ik niet doen, want de resultaten van mijn analyse zijn echt zeer onzeker en de nuanceringsen moeten er echt in.

Ik verwacht dat de meerderheid voor optie 2 zal kiezen.

De opdrachtgever is echter niet tevreden met uw reactie en stapt naar uw chef. Uw chef belt u vervolgens zeer geïrriteerd op, met het dringende verzoek om de passage over de onzekerheden te schrappen. Uw chef laat en passant ook even vallen dat uw bonus en promotie in gevaar komen als u het rapport niet aanpast. Wat doet u nu?

- 1) U schrapt de passage.
- 2) U deelt uw chef vriendelijk mee dat u dit echt niet kan doen.
- 3) U neemt ontslag.

Het bovenstaande voorbeeld is fictief maar kan zich in de praktijk zomaar voordoen. Ik verwacht dat er binnen het geo-informatie werkveld een aantal reële situaties te vinden zijn waarbij deze dilemma's zich hebben voorgedaan. Situaties waarbij medewerkers onder druk worden gezet om analyses aan te passen of om onwelgevallige passages uit een rapport weg te laten. Voor een individuele medewerker is het niet eenvoudig om in zo'n situatie een duidelijke positie te bepalen. Het blijkt altijd een afweging tussen persoonlijke integriteit en vermeende of ondervonden maatschappelijke en persoonlijke schade.

Tijdens een debat met studenten geo-informatiekunde aan de Wageningen Universiteit over 'geo-informatie en ethiek' bleek dat de 'panelen gaan schuiven' naarmate de persoonlijke schade of de bedrijfsschade groter worden. Bij ontslag of gemiste inkomsten voor de organisatie verwachten de studenten een verschuiving in de moraal. De neiging om toe te geven aan de druk neemt toe.

Tot op heden hebben we ons binnen het geo-informatie werkveld nauwelijks actief beziggehouden met ethische vraagstukken. Ik ben van mening dat dit moet veranderen. Ons vakgebied is de afgelopen jaren veel breder en maatschappelijk relevanter geworden. Bij veel overheidsbeleid bijvoorbeeld, vormt geo-informatie een zeer belangrijke basis voor besluitvorming. Omdat we bij ruimtelijke beleidsvorming vaak te maken hebben met tegengestelde belangen, is kans op beïnvloeding vanuit de – leverancier van – geo-informatie zeer reëel. We kunnen ons hier tegen wapenen door actief gebruik te maken van een ethische code voor ons vakgebied. In het verleden zijn door diverse professionele organisaties en groepen dergelijke codes opgesteld. Zo heeft de *Urban and Regional Information Systems Association* (URISA) al in 2003 een ethische code geformuleerd voor geo-informatie professionals. Ook de *International Federation of Surveyors* (FIG) kent een ethische beroepscode, evenals de *Vereniging van Nederlandse Universiteiten* (VSNU). Kortom, aan richtlijnen geen gebrek.

Het toepassen van deze richtlijnen in de beroepspraktijk bepaalt echter of, en in welke mate, we ethisch handelen. Ik denk dat het goed is om hierover binnen het geo-informatie werkveld met elkaar de discussie te voeren. U kunt hier al mee beginnen door tijdens de koffiepauze de case in deze column te bespreken met uw collega's. U zult dan snel merken dat ethisch handelen in de praktijk lastiger is dan u denkt. ♥

Arnold Bregt
Hoogleraar Geo-informatiekunde,
Wageningen Universiteit (Centrum Geo-informatie)
arnold.bregt@wur.nl